

Miljö och Byggnadsnämnden

KALLELSE/underrättelse till sammanträde

Ledamot som är förhindrad att delta
inkallar ersättare att tjänstgöra

Det öppna sammanträdet börjar klockan 08:20

Öppna ärenden punkt 2-3

Plats och tid
Årholmen, 2021-03-17, klockan 08:15

Ordinarie

Anne Kolni (M)

Peter Kristensson (C)

Magnus Bylin (S)

Els-Maire Ragnar (FO)

Anders Tenghede (V)

Ersättare

Tommy Eriksson (M)

Inger Heimbürger (S)

Kjell Dahlberg (MP)

Peter Lanzén (L)

Christian Forslund (KD)

Övriga

Simon Sällström, sektorchef miljö och bygg

Ulrika Marklund, miljöchef

Sofia Vass, nämndsekreterare

Sandra Gustafsson, vikarierande nämndsekreterare

Justeringens plats och tid

Digital signering, måndag 22 mars 2021

Miljö och Byggnadsnämnden

Innehållsförteckning

Fastställande av dagordning, MBN/2021:1	3
Yttrande angående samråd kring nytt åtgärdsprogram för vatten 2021-2027, MBN/2020:1798	4
Ekonomirapport, prognos för februari 2021, miljö- och byggnadsnämndens verksamhet, MBN/2021:448	15

ORUST KOMMUN

Anne Kolni
Ordförande

Sofia Vass
Sekreterare

Miljö och Byggnadsnämnden

Fastställande av dagordning, MBN/2021:1

Förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att

- Fastställa dagordningen med följande ändringar och tillägg:

Miljö och Byggnadsnämnden

Yttrande angående samråd kring nytt åtgärdsprogram för vatten 2021-2027, MBN/2020:1798

Förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att:

- översända förvaltningens tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen som underlag till svar på remissen.

Bakgrund och sammanfattning av ärendet

Alla länder i Europa arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av Ramdirektivet för vatten (vattendirektivet). Direktivet har införts i svenskt lagstiftning via miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen och innebär att det krävs en helhetssyn i arbetet med att bevara och förbättra situationen i sjöar, vattendrag, kust och grundvatten. En viktig del är att alla berörda, såväl kommuner, myndigheter, organisationer, företag och privatpersoner är delaktiga i arbetet.

Under hösten 2020 presenterade Vattenmyndigheten ett samrådsmaterial över förslagen till ny förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer, åtgärdsprogram, delförvaltningsplan för åtgärder mot torka och vattenbrist. Sista datum för att inkomma med synpunkter på materialet är 30 april 2021.

Förvaltningsplanen är ett strategiskt dokument som sammanfattar läget efter den senaste förvaltningscykeln och beskriver riktningen för det kommande arbetet. I förslaget till förvaltningsplan redovisas tillståndet i yt- och grundvattenförekomster i distriktet enligt den kartläggning och analys som Vattenmyndigheten har genomfört under de senaste åren. Dessutom redovisas de betydande påverkanstryck från mänsklig verksamhet som finns och vilka miljöproblem de orsakar.

Miljökvalitetsnormerna utgör ett mål för miljökvaliteten i en specifik vattenförekomst. Miljökvalitetsnormer är juridiskt bindande och finns i flera olika former, där miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten är en.

Åtgärdsprogrammet riktar sig till myndigheter och kommuner som har till uppgift att se till att miljökvalitetsnormerna följs genom olika administrativa åtgärder, som till exempel tillsyn och prövning eller genom olika vägledningsinsatser. De administrativa åtgärderna i åtgärdsprogrammet är bindande för de myndigheter som adresseras.

Åtgärdsprogrammet tar upp vad kommuner och myndigheter behöver göra för att miljökvalitetsnormerna ska nås. Det är styrmedelsåtgärder som ska skapa förutsättningar att genomföra konkreta åtgärder. I åtgärdsprogrammet finns sex åtgärder riktade till kommunerna.

Jämfört med de tidigare remisserna upplever vi att Vattenmyndigheten arbetat mer med att nå ut till kommuner, myndigheter och andra än tidigare under samrådstiden. Man har tagit fram anpassat och lättillgängligt informationsmaterial till kommunernas tjänstepersoner och politiker. Man har också haft flera riktade digitala samrådsmöten till politiker, vattenråd och olika

Miljö och Byggnadsnämnden

kommunala verksamhetsområden. Samtidigt har den rådande samhällssituationen med coronapandemin gjort det svårt med fysiska möten vilket hade varit önskvärt.

Yttrandet på Vattenmyndigheternas samrådsmaterial ska ske i ett webbformulär via myndighetens hemsida. Svartalternativen och svaren med motiveringar redovisas nedan. Här följer en kortare sammanfattning av miljöenhetens yttrande angående förslag till åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt.

Sammanfattning av yttrandet

Vattendirektivet är grunden ett bra regelverk som innebär att miljöproblemen hanteras systematisk och med en ekologisk utgångspunkt. Vi är i huvudsak positiva till det som finns föreslaget i åtgärdsprogrammet. I kommunernas fall handlar det mycket om att med hjälp av tillsyn driva på för en bättre vattenstatus. Detta arbetar vi redan med, men vi vill även trycka på det glapp som finns mellan vad regelboken säger och den frivillighet hos enskilda privatpersoner som mycket av det konkreta åtgärdsarbetet bygger på. Här måste kommunerna ges ett tydligare uppdrag och utrymme att kunna facilitera den frivilligheten och engagemanget från allmänheten som finns.

Det är bra att projektet LEVA nämns på flera platser i åtgärdsprogrammet och framhålls som framgångsrikt samt att en förlängning och utökning föreslås. Vi vill trycka extra mycket på vikten av långsiktighet i arbetet med vattenmiljöåtgärder och att det måste finnas en uthållighet i tillförseln av resurser till länsstyrelsen för stöttning och överbryggande av administrativa hinder.

Vi är positiva till att ökad samordning inom länsstyrelsen föreslås och efterlyser smidigare processer i sökandet av statliga stödmedel till vattenvårdande insatser. I dagsläget är det allt för omfattande ansökningsprocesser, byråkrati och redovisningar förknippat med dessa stödsystem vilket gör att de inte utnyttjas i önskvärt omfattning och viktiga åtgärder uteblir.

Trots att många myndigheter finns adresserade i åtgärdsprogrammet konstaterar vi att en stor del av det tunga ansvaret för de administrativa och fysiska vattenmiljöåtgärderna faller ner på kommunerna. För att mindre kommuner ska klara av att arbeta på ett långsiktigt och robust sätt behöver myndigheterna bli bättre på att stötta och vägleda för att minska de byråkratiska trösklarna som gör att arbetet blir tungt och tappar fart. Resurserna måste bli tillgängliga och långsiktiga, det är förödande med ryckighet och oförutsägbarhet.

Yttrandet i sin helhet

Nedan följer yttrandet i sin helhet fördelat på de olika åtgärds punkterna. Sidhänvisningarna vid varje rubrik syftar till sidan i samrådshandlingen "Åtgärdsprogram för vatten 2021-2027 – Västerhavets vattendistrikt".

Svartalternativen för varje fråga är:

- Ja (åtgärden motsvarar behovet)
- Nej, åtgärden är mer omfattande än vad som behövs
- Nej viktiga delar saknas i åtgärden.

Svaren och motiveringen är tänkt att läggas in i myndighetens svarsmall som finns på

www.vattenmyndigheterna.se

Miljö och Byggnadsnämnden

Vi har valt att yttra oss på de åtgärder och aktörer som vi anser adresserar oss, påverkar vårt arbete eller på annat sätt skapar förutsättningar för det gemensamma åtgärdsarbetet.

Alla åtgärdsmyndigheter, åtgärd 1 (sida 12)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Motivering:

I VISS finns flera konkreta förslag på åtgärder men vi bedömer att de är väldigt svåra att komma åt med enbart tillsyn, även om det är en viktig del i helheten. Mycket av åtgärdsbördan i åtgärdsprogrammet faller ner på kommunernas tillsyn, men många av åtgärderna som nämns i VISS är beroende av frivilliga insatser och vem ska se till att stötta detta, finansiera och driva? I den takt som arbetet går i nuläget kommer det inte vara åtgärdat till 2027. Det behöver bli ett helt annat driv och tempo i åtgärdsarbetet och det kan inte grunda sig på tillsyn och frivillighet enbart. Det behövs stöttning, facilitering och finansiering från myndigheter och kommuner i samverkan. LEVA är ett bra exempel på detta och den typen av arbete måste utökas och ges långsiktiga förutsättningar att arbeta vidare.

För en mindre kommun kan det också vara betungande att samordna vattenmiljöarbetet internt då det saknas avsatta personella resurser. Det är viktigt att myndigheterna är samspelade och har långsiktiga resurser att granska och hjälpa kommunerna här. Det behöver bli extra tydligt att det (utöver tillsyn och prövning) finns ett brett ansvar i flera kommunala verksamheter för att adressera vattenmiljöfrågorna. Det vore önskvärt om långsiktiga stöd kunde ges till en eller flera vattensamordnare per kommun som kan arbeta med vattenmiljöfrågorna på en strategisk och samordnande nivå över tid.

Havs- och vattenmyndigheten, åtgärd 9 (sida 40)

Svar: Nej, viktiga delar saknas i åtgärden.

Motivering: Vi är positiva till intentionen i denna åtgärd. Det är bra att HaV behåller arbetet med lokala åtgärdssamordnare (LEVA), vi upplever att det fungerar bra och ger gott resultat. Men arbetet tar tid och det behöver bli ännu tydligare att länsstyrelserna har ett viktigt ansvar vad gäller att understödja kommunerna med smidiga processer, minskad byråkrati och bättre ”service” kring åtgärdsarbetet. Länsstyrelserna måste således få mer resurser att finnas tillgängliga som stöd till kommunerna. Återigen viktigt med långsiktighet och att arbetet med åtgärdssamordnare utökas till resten av landet, inte bara de 20 pilotområdena. Mindre kommuner som inte har råd att tillsätta en åtgärdssamordnare måste kunna få smidig ekonomisk hjälp med detta. Viktigt det som skrivs i åtgärden om ett utvecklat samarbete med länsstyrelserna så att man där får mer muskler att hjälpa åtgärdsarbetet med att underlätta i all byråkrati, administration och juridik kring åtgärderna. Idag är det mycket trögt att ta sig igenom all administration kring att söka pengar, hitta medfinansiering, hantera vattenverksamhet, markavvattningsföretag, upphandling, biotopskydd, strandskydd och annat som uppstår när man väl hittat en lämplig plats och positiva markägare för åtgärd.

Miljö och Byggnadsnämnden

Jordbruksverket, åtgärd 1 (sida 42)

Svar: Nej, viktiga delar saknas i åtgärden.

Motivering: I denna rådgivning/kunskapsspridning bör det även ingå kopplingen mellan övergödning och biologisk mångfald. Dels att minskad övergödning bidrar till att stärka den biologiska mångfalden samt att många av de övergödningståtgärderna i sig, exempelvis dammar, våtmarker och andra vattenmiljöåtgärder bidrar till ökad biodiversitet på platsen där de finns. Det måste tydligt framgå åtgärderna är multifunktionella och adresserar flera miljömål.

Jordbruksverket, åtgärd 2 (sida 43)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Jordbruksverket, åtgärd 3 (sida 45)

Svar: Nej, viktiga delar saknas i åtgärden.

Motivering: Det borde även utföras en större informationskampanj, i likhet med Skogsstyrelsen åtgärd 2, mot jordbruksmarkägare om vikten av vatten i landskapet och att det finns mycket stöd att söka för den som exempelvis har lämpliga platser att återskapa våtmarker och att det finns åtgärdssamordnare som kan hjälpa till med det administrativa kring ansökning av pengar, hantering av det juridiska kring vattenverksamhet, osv. Åtgärdssamordnaren har en nyckelroll i åtgärdsarbetet då ytterst få enskilda markägare har tid, råd eller intresse att lägga så mycket arbete som krävs för att exempelvis kunna anlägga våtmark, återmeandra ett vattendrag eller skapa en fosfordamm. Antingen måste det bli avsevärt mycket lättare för den som själv vill utföra en åtgärd, eller så måste åtgärdssamordnarna få en trygg tillvaro med långsiktig finansiering som ger lugn och ro och en dräglig arbetsmiljö. De behöver dessutom bli fler.

Jordbruksverket, åtgärd 4 (sida 30)

Svar: Nej, viktiga delar saknas i åtgärden.

Motivering: Vi är positiva till intentionen i denna åtgärd men för att jordbrukare och markägare ska nyttja LONA och LOVA som stöd så måste det antingen satsas långsiktigt på åtgärdssamordnare (ex LEVA) som kan hjälpa enskilda markägare att finansiera och utföra åtgärderna, eller så måste byråkratin kring de statliga stöden bli avsevärt mindre. Helst både och. Det vore önskvärt om LOVA och LONA hade en gemensam ansökningsportal och att det inte fanns något sista ansökningsdatum utan att det hanterades löpande under året. I dagsläget måste man exempelvis söka LONA både i LONA-registret hos Naturvårdsverket samt skicka in en signerad ansökan med bilagor och budget till länsstyrelsen. Det är enormt arbete bara för att skicka in ansökan. Lägga där till att medfinansiering ska lösas, konsulter och entreprenörer ska upphandlas, anmälan om vattenverksamhet ska handläggas, kanske även biotopskyddsdispens, markavvattningsföretag, strandskydd ska hanteras osv. Det är en enorm byråkratisk maskin för varje enskild åtgärd. Lägga även till att markägaren kan "tröttna" på att det tar så lång tid att få åtgärden utförd att hen istället väljer att avbryta samarbetet. Det är därför så enormt viktigt att kommunerna, som står längst ner på åtgärdsstegen, blir uppbackade av samtliga myndigheter. En annan sak som ofta blir föremål för gnissel i resonemang kring vattenmiljöåtgärder är hur det ska skötas och hur långsiktigt man ska blicka. Att ha en skötselplan som garanterar att åtgärdernas

Miljö och Byggnadsnämnden

funktion består över tid är bra. Men det är svårt att ha med den parametern när man diskuterar med en markägare som gärna anlägger en våtmark men vill slippa skötseln. Det vore då bra om det fanns lösningar för detta där exempelvis staten kunde köpa marken som berörs av åtgärden och ansvara för skötseln. En diger uppgift och stor kostnad, men man kan också se det som en fantastisk möjlighet till arbetstillfällen där man dessutom kan ta hjälp av länsstyrelsernas kunskap av skötsel och naturvård för att gynna så många värden som möjligt.

Jordbruksverket, åtgärd 5 (sida 48)

Svar: Nej, viktiga delar saknas i åtgärden.

Motivering: Se resonemanget under Jordbruksverket 4 om ekonomiska stöd. Enligt vår uppfattning behövs inte fler ekonomiska stödformer utan ett mer samlat stöd med mer flexibilitet. Det räcker med en enda statlig påse pengar som man kan söka ur och där ansökningarna hanteras löpande. Ansökningen bör ske via en logisk och lätthanterad webbtjänst där det räcker att skicka in materialet en gång. Vi ser gärna att länsstyrelsen, och i det här fallet Jordbruksverket, får mer resurser att jobba med åtgärdssamordnarna/projektledarna i kommunerna. Det vore också mycket önskvärt om kommunerna fick ge markägare ersättning för mark som tas i anspråk för exempelvis skyddszoner, våtmarker eller andra åtgärder som gör att marken inte blir lönsam ur ett företagsekonomiskt perspektiv. Exempelvis skyddszoner upplevs i vår kommun som ett allt för stort bortfall av användbar jordbruksmark. Om vi kunde ge generösa ersättningar för att skapa skyddszoner skulle troligen mycket näringsläckage hindras samtidigt som vi får tillbaka många viktiga småbiotoper runt vattendrag och diken.

Jordbruksverket, åtgärd 6 (sida 49)

Svar: **Ja (åtgärden motsvarar behovet).**

Motivering: Bra att hästgårdar nämns. Mycket viktigt att man uppmärksammar den typen av verksamhet och dess koppling till problemen med övergödning. Kunskapen kring hästgårdars miljöpåverkan upplevs som bristfällig och åtgärdsbehovet är troligen stort. Det finns bra exempel på hur man kan minska läckage av näring från hästgårdar och det behöver bli en utökning av dessa åtgärder. Även här behöver de ekonomiska morötterna bli fler.

Trafikverket, åtgärd 1 (sida 94)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Motivering: Bra att adressera vägtrumorna. Det kan inte nog framföras att det är enormt viktigt att hitta och åtgärda felaktiga vägtrummor som skapar vandringshinder. Om det inte redan finns bör det upprättas ett nationellt rapportsystem där allmänheten kan rapportera in om man upptäcker en vägtrumma som orsakar ett vandringshinder.

Länsstyrelserna, åtgärd 1 (sida 97)

Svar: Nej, viktiga delar saknas i åtgärden.

Motivering: Bra att det förtydligas att länsstyrelserna har en viktig roll i åtgärdsarbetet tillsammans med kommunerna. Det bör också förtydligas att ytterligare resurser måste tillföras länsstyrelserna så att de kan ha en bred och långsiktig personalförsörjning. Det behöver finnas en organisation

Miljö och Byggnadsnämnden

på länsstyrelsen som kan tillåta mer vistelse i fält och besöka, dokumentera och vägleda arbetet i samarbete med kommunerna. Det behövs också en samsyn kring hur olika åtgärder ska följas upp. Ofta får kommunen ett krav på sig att åtgärden ska följas upp och nyttan bedömas. För att detta ska vara rimligt behövs en vägvisning tas fram som tydligt beskriver vad det är som ska följas upp och hur det kan jämföras med andra åtgärder. Här vore mer samarbete med högskolor och universitet önskvärt. Idag får kommunerna ofta krav på att vi ska visa vilken effekt en åtgärd har, men det ges sällan eller aldrig någon vägledning om hur utvärderingen ska utformas eller vad det är som är intressant, det ska vi själva hitta på (?). Det måste också finnas en ödmjukhet från länsstyrelsen och andra myndigheters håll om att kommunerna ofta har mycket begränsade resurser och att man ibland måste ta den lägst hängande frukten. Även om det inte alltid är den åtgärden som ger absolut bäst miljönytta i siffror, så kan det vara den åtgärden som är ett steg på vägen och fungera som "propplösare" som gör att andra markägare också blir intresserade av att utföra åtgärder. Det är även viktigt att komma ihåg att naturen inte alltid svarar direkt på de åtgärder vi gör utan det kan krävas decennier innan det börjar ge resultat. I vissa fall kan man få ett "biologiskt kvitto" samma dag som åtgärden är klar, men de större ekologiska effekterna brukar dröja mycket länge vilket är viktigt att ha med sig vid utvärdering.

Länsstyrelserna, åtgärd 3 (sida 107)

Svar: **Ja (åtgärden motsvarar behovet).**

Motivering: Mycket viktigt att jobba för att få bort felaktiga vägtrummor som utgör vandringshinder. En riktad insats för att inventera och åtgärda felaktiga vägtrummor och kulvertar borde genomföras i stor skala över hela landet.

Länsstyrelserna, åtgärd 6 (sida 74)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Motivering: I detta sammanhang är åtgärdssamordnare på kommunerna en grundförutsättning. Det koncept som arbetats fram med hjälp av projektet LEVA behöver skalas upp och bli ett nationellt arbetssätt där varje kommun har en åtgärdssamordnare. Även länsstyrelserna måste synka sig bättre internt och förstå sin uppgift som stöd till det lokala åtgärdsarbetet. Som projektsamordnare och åtgärdssamordnare på kommunerna upplever vi att länsstyrelserna har alldeles för lite resurser och är för dåligt organiserade för att på ett fungerande sätt underlätta åtgärdsarbetet. Det blir allt för mycket av fyrkantigt regeltolkande inom det egna området istället för att beakta det stora sammanhanget och de statliga intentionerna.

Länsstyrelserna, åtgärd 7 (sida 75)

Svar: Nej, viktiga delar saknas i åtgärden.

Motivering: Det behöver bli bättre granskning av kommunernas översiktsplaner och detaljplaner. Det läggs ner mycket tid och pengar på att jobba med miljökvalitetsnormer och ekologisk status men det blir lätt ett motsatsförhållande med nya exploateringar som skapar mer dagvatten, nya utsläppskällor och omgrävningar av vattendrag. Planarbetet på kommunen måste hårdare styras mot vatten- och miljöfrågorna och i alla lägen sträva efter att minimera påverkan på vatten, eller till och med förbättra situationen, genom smarta och innovativa lösningar. Det kan exempelvis handla om att hantera dagvatten på ett klokt sätt, att undvika exploatering i områden som drabbas av översvämningar eller hålla ordentliga skyddsavstånd till vattendrag och ekologiskt

Miljö och Byggnadsnämnden

viktiga zoner för att få in den gröna infrastrukturen i planeringen. Här har länsstyrelserna en mycket viktig roll i att granska kommunernas arbete, och att lotsa och vägleda mot nya lösningar och tankebanor samt förmedla resurser och guida. Klokt planerade områden och samhällen kan vara en del av lösningen på många miljöproblem. I detta sammanhang måste VISS vara relevant och uppdaterat för att fungera som underlag. Vi upplever att VISS i många fall inte har tillförlitliga uppgifter och/eller att det är svårt att förstå informationen då det saknas beskrivande text eller helt enkelt är felaktigheter.

Länsstyrelserna, åtgärd 8 (sida 77)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Vi håller helt med om formuleringarna kring LOVA och LONA i denna åtgärd, särskild formuleringen ”viktigt att handläggare för de olika stödformerna samverkar för att optimera kostnadseffektiviteten och underlätta för stödsökande.” Återigen viktigt med långsiktighet kring arbetet i de åtgärder som föreslås här. Det måste finnas resurser, folk och kompetens som varar över tid. Satsningen LEVA måste också få fortsätta och utökas. Det behöver skapas större utrymme hos länsstyrelsen att bolla med kommunerna och stödja i arbetet med åtgärderna. Idag upplevs länsstyrelsen ibland som en tung byråkratisk motvikt till de åtgärder som vi vill åstadkomma i åtgärdsprogrammet. Länsstyrelsen Västra Götaland upplevs ha svårt att på ett bra sätt stötta alla de kommuner som ingår i dess geografiska område. Vi upplever också att personalomsättningen på länsstyrelsen skapar hack i maskineriet och det måste vara högt prioriterat för länsstyrelsen (och alla andra aktörer) att få en mer långsiktig personalsituation som gör att tjänstepersoner orkar och vill stanna kvar över tid och på så sätt skapa en kontinuitet i stöttnings mot kommunerna.

Länsstyrelserna, åtgärd 9 (sida 120)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Motivering: Vi håller med om att det behövs en bättre prioritering och samordning av LOVA och andra stödformer. Men länsstyrelserna behöver också mer resurser och bättre långsiktighet för att kunna arbeta med detta. För oss på kommunerna som driver fram projekt- och åtgärdsunderlag är det enormt viktigt att länsstyrelsen har kontaktbara handläggare och att det är personer som förstår vad vi behöver och kan hjälpa till. Det är bra om länsstyrelsen kan prioritera och styra mer vad pengarna används till, men det måste också bli mindre regelkrångel och administration kring dessa pengar där vi som åtgärdssamordnare och etablerade aktörer får ett mer tillitsbaserat bemötande. Det vore också bra om vi kunde ge markägare ersättning för förlorade värden i samband med exempelvis anläggandet av damm eller våtmark. På Orust är varje kvadratmeter odlingsmark värdefull och att anlägga en våtmark eller näringsdamm direkt på åkermark är i princip omöjligt. Det vore bra om vi som åtgärdssamordnare och projektledare i kommunen kunde lämna ersättning för förlorad åkermark eller skogsmark i samband med att den tas i anspråk för vattenmiljöåtgärder. Ett annat alternativ kan vara att staten köper den mark som behövs för att anlägga dammar och våtmarker. I LOVA och LONA måste man också hitta en medfinansiering och dessutom ordna med anmälan om vattenverksamhet, biotopskyddsdispens (i vissa fall), eventuellt utföra upphandling och sedan vänta till rätt tidpunkt på året för att utföra åtgärden. Det vore bättre om staten kunde ge 100% direkt till kostnaden för själva åtgärden och dessutom en markersättning så att fler markägare skulle känna att det inte var en för stor uppoffring. I Danmark har man ett system där markägaren får ersättning för förlorad brukbar

Miljö och Byggnadsnämnden

mark samt att åtgärden finansieras till 100%. Där är dock kraven på åtgärdernas effektivitet och uppföljning högre.

Länsstyrelserna, åtgärd 12 (sida 125)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Motivering: Länsstyrelserna behöver få mer resurser för att granska kommunernas planer och exploatering av kustnära miljöer. Utbyggnaden av nya småbåtshamnar går snabbt och upplevs i vissa fall vara större än efterfrågan. Att förbättra och förtäta redan befintliga småbåtshamnar borde vara mer i linje med miljö- och klimatmål. Även förvaring av småbåtar på land i större hallar med smidiga lösningar för iläggning och upptag bör vara en del av länsstyrelsens uppdrag där resurser ges för att hjälpa kommunerna med att tänka nytt och kreativt när det gäller hanteringen av fritidsbåtar. Det läggs enorma resurser på att försöka återplantera ålgräs, men då måste vi också stoppa den verksamhet som gör att ålgräset minskar. Så det är viktigt att länsstyrelserna vägleder kommunerna och underlättar för att minska påverkan på de grunda kustmiljöerna. Ekonomiska stöd till kreativa och miljösmarta lösningar i småbåtshamnar vore en välkommen satsning.

Kommunerna, åtgärd 1 (sida 129)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Motivering: Bra, men mindre kommuner kan ha svårt att hitta resurser för detta. Statliga resurser bör erbjudas kommuner som inte själva kan avsätta pengar för vattensamordning, kartläggning och implementering av den typ av styrdokument som föreslås.

Kommunerna, åtgärd 2 (sida 132)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Motivering: Det läggs stor börda på kommunernas axlar vad gäller att hantera utsläpp från små avlopp. I mindre kustkommuner räcker ofta inte personalresurserna till för att hantera den stora mängden enskilda avloppsanläggningar som finns och tillkommer. Lagg därtill personalomsättningar, coronapandemi och andra yttre faktorer som gör att tillsynen blir påverkad. Bra att hästgårdar nämns. Det behövs mer fokus på hästgårdarna och resurser för att hantera tillsyn och åtgärdsarbete.

Kommunerna, åtgärd 3 (sida 141)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Kommunerna, åtgärd 4 (sida 144)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Kommunerna, åtgärd 5 (sida 146)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Miljö och Byggnadsnämnden

Kommunerna, åtgärd 6 (sida 148)

Svar: Ja (åtgärden motsvarar behovet).

Övriga synpunkter på samrådsmaterialet

7.1 Ger förvaltningsplanen, åtgärdsprogrammet, bilagor och VISS dig den information du behöver för ditt arbete? Vad borde kompletteras?

Svar: VISS är ett förhållandevis användbart verktyg för oss som arbetar med vattenmiljöfrågor. Vi hittar en hel del information där som är nyttig. Det är främst Enkla kartan vi använder och söker den information vi behöver kring respektive vattendrag eller avrinningsområde.

Det vi upplever som problematiskt i VISS är att åtgärdsförslagen till synes är helt tagna ur luften och inte har någon som helst verklighetsförankring. Vi tolkar åtgärderna som framräknade mot bakgrund av olika parametrar som exempelvis andel jordbruksmark, avrinningsområdets storlek, näringsläckage osv. Det blir mycket förvirrande för allmänheten som går in där och försöker förstå vilka åtgärder som myndigheterna rekommenderar. Det blir lätt en känsla av att myndigheterna inte har rätt information då många åtgärder är helt omöjliga att genomföra i praktiken. Vi har exempelvis haft möte med LRFs lokala organisation som försökt förstå vad de förväntas utföra för åtgärder genom att titta i VISS, men inte känner att det är genomförbart. Exempelvis föreslås kantzoner på Orust men det är en mycket svårt åtgärd att utföra då det tar för stor andel av den brukbara marken. Det vore bra om en dialog fördes med oss på kommunen som arbetar mot markägarna och känner till problemen och möjligheterna.

Vi saknar även en korrekt och uppdaterad lista över redan utförda åtgärder. På Orust har flera åtgärder genomförts men ingen av dessa finns angiven i VISS, trots att vi skickat in information om utförda åtgärder till Länsstyrelsen. Detta ger en bild av att inget åtgärdsarbete pågår i kommunen, när det tvärt om sker en otrolig mängd åtgärder och samarbeten. Orust och 8+ fjordar nämns ofta som förebilder vad gäller vattenmiljöarbete och naturvård riktad mot vattenekologi.

Många uppgifter i VISS är direkt felaktiga och måste uppdateras. Det handlar exempelvis om felaktiga statusklassningar, felaktiga koordinater på mätstationer och tillgänglig data som inte matats in. Vi har skickat in mer detaljerat yttrande kring detta in i VISS.

VISS behöver också förse med mer beskrivande texter som förklarar vad datan och åtgärdsförslagen baseras på så att det blir tydligt för den som vill förstå åtgärdsarbetet. Det måste också bli tydligt vad målet med varje enskilt vattendrag är och eventuella trender och historik bör få mycket bättre överblickbarhet i form av exempelvis grafik och tabeller. Vi föreslår att man upprättar ett enkelt inrapporteringssystem för utförda åtgärder där både vi i kommunerna och allmänheten kan rapportera in de åtgärder man gjort på sin mark.

En idé kan vara att ha ett mer publikt gränssnitt av VISS som ger en översiktlig bild av läget, trender och åtgärder. Men samtidigt bör det finnas en mer detaljerad version som de som arbetar med vattenmiljön kan nyttja och interagera med.

Miljö och Byggnadsnämnden

7.2 Övriga synpunkter på samrådsmaterialet:

Här lämnar vi en sammanfattande redogörelse för våra synpunkter på åtgärdsprogrammet. Vi har lämnat en hel del resonerande yttranden och kanske färre konkreta förslag. Men det vi överlag vill trycka på är att långsiktighet är a och o i åtgärdsarbetet, samt att länsstyrelsen, som har en central roll som mellanled mellan statens vilja och kommunernas förutsättningar, får kraftigt förstärkta resurser att arbeta långsiktigt och metodiskt. Arbetsro är enormt viktigt och att uppbyggd kompetens behålls och värderas.

Vi ser gärna att konceptet med åtgärdssamordnare (LEVA) blir nationellt och förlängs med kraftig uppbackning av resurser, befogenheter och samordning. Vi ser också att man från exempelvis Naturvårdsverkets och HaVs sida ser över stödsystemen för naturvård och vattenmiljöarbete och lägger tid på att förenkla ansökningsprocessen av stödmedel samt minskar kraven på medfinansiering och uppföljning. Det är även önskvärt att man utreder möjlighet att ge enskilda markägare ekonomisk kompensation för förlorad odlingsmark i likhet med det som nu arbetas på i Skogsstyrelsen vad gäller ersättning miljöåtgärder i skogsmark.

Ansökningsprocessen kring LONA/LOVA behöver bli enklare. Ett exempel är att man måste skicka in ansökan både i LONA-registret och i mejl till länsstyrelsen. Detta måste tas bort och ersättas med en smartare digital lösning, eventuellt med inloggning via Bank-ID eller på annat sätt som verifierar att man är en legitim projektsökare. Vi noterar att Naturvårdsverket har mycket pengar i LONA, och att man uppmanar till ytterligare ansökningar. Men det kanske vore bättre att satsa pengar på att ta fram ett digitalt system för att söka LONA och LOVA-stöd. Kanske även andra stödformer kan ha nytta av detta.

Vi vill också påtala att bestämmelserna i miljöbalkens kapitel 11 skapar mycket trösklar i samband med vattenmiljöarbetet. Lagstiftningen är till för att motverka problem till följd av avvattning, minska risken för översvämningar eller negativ påverkan på viktiga och känsliga vattenmiljöer. Men det ställer också till en hel del problem för det åtgärdsarbete som syftar till att återskapa eller förbättra vattenstatusen. Ett konkret exempel är gränsen mellan tillståndspliktig och anmälningspliktig vattenverksamhet som går vid 5 hektar våtmark. Ett tillståndsärende tar minst ett år i domstolsprocess medan en anmälan tar cirka åtta veckor i handläggning hos länsstyrelsen. Att exempelvis öka en tidigare sänkt sjös yta från exempelvis 4 till 6 hektar skulle innebära ett tillståndsärende när själva åtgärden är mycket enkel, kostnadseffektiv och ger ett begränsat tillfälligt ingrepp i naturmiljön. Det är inte rimligt att en sådan åtgärd ska behöva gå till domstol om vi lyckats samla markägarna och alla är positiva till åtgärden, och det dessutom är en förbättring av naturmiljön på platsen. Regelverket måste anpassas så att det minskar krånglet för oss som jobbar med vattenmiljöåtgärder.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2021-03-05
- Vattenmyndigheternas Samrådshandling – Åtgärdsprogram för vatten 2021-2027 Västerhavets vattendistrikt

Datum
2021-03-05

14(90)

Miljö och Byggnadsnämnden

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen/ kommunsekreteraren

Miljö och Byggnadsnämnden

Ekonomirapport, prognos för februari 2021, miljö- och byggnadsnämndens verksamhet, MBN/2021:448

Förslag till beslut

Miljö och byggnadsnämnden beslutar

- att anta ekonomiprognos för februari 2021.
-

Bakgrund

Uppföljning av driftbudget med prognos för februari 2021. Målsättningen är att nämndens budget skall vara balanserad och att det inte skall uppstå någon nämnvärd avvikelse.

Helårsprognos, - 0,5 mnkr

Sektorn lämnar i februari ett negativt resultat för helåret. Högre lönekostnader och minskade intäkter samt en utökning av antalet anställda är upphovet till prognosen. Inom byggenheten finns ett behov av en personalförstärkning till en kostnad om -0,9 mnkr. Syftet med personalförstärkningen är för att klara av lagstadgad handläggningstid. Om inte den lagstadgade handläggningstiden hålls blir den ekonomiska konsekvensen ett intäktsbortfall genom reducerad bygglovstaxa.

Totala personalkostnader beräknas uppgå till -cc mnkr, vilket är -cc mnkr högre än budget. Sektorns internhyror uppgår till -x,x mnkr för helåret.

Byggenhet, +/- 0 mnkr

Byggenheten har under 2019 vidtagit en rad åtgärder för att komma i balans med ärendemängderna till 2020. Åtgärderna har inte fallit ut så som planerat och vissa ärenden har fortfarande handläggningstider som överstiger de lagstadgade tiderna.

Det ansträngda läget har också inneburit att verksamhetens utvecklingsarbete blivit lidande. Bland annat skulle nämndens taxa gällande ärenden som rör plan- och bygglagen behöva revideras i sin helhet för att motsvara dagens ärenden och krav på ärendehantering. Nämndens dokumenthanteringsplan ska revideras för att möjliggöra digital ärendehantering.

Miljö- och byggnadsnämnden ser därför behov av personalförstärkning för att komma i balans och för att kunna stötta upp verksamheten vid de omfattande utvecklingsprojekt som pågår. Extern hjälp via konsulter bedöms inte vara kostnadseffektivt och en kortare anställning än 10 månader bedöms inte heller vara kostnadseffektivt då det i ett inledande skede kommer att ta kraft från verksamheten för att introducera en ny handläggare.

Miljöenhet, +0,4 mnkr

Prognosen för miljöenheten visar ett positivt resultat på 400tkr. Intäkterna för den löpande tillsynen kommer troligen bli högre än jämfört med budget. Miljöenheten planerar att ta in extraanställd visstidspersonal som syftar till stöd för trängseltillsyn och planerad tillsyn.

Bilaga

Prognosrapport för februari 2021

Datum
2021-03-05

16(90)

Miljö och Byggnadsnämnden

Beslutet skickas till

Ekonomienheten
Sektorchef

Miljö och Byggnadsnämnden

Dessutom kommer Miljö- och byggnadsnämnden behandla tre strandskydd, tre miljöärenden, fyra förhandsbesked, tio bygglov och fyra övriga ärenden.